
Möjligheten att besluta om husrannsakan och beslag för att komma åt en häktads egendom som förvaras i ett förvaringsutrymme på häktet samt häktespersonalens rätt att lämna ut sådan egendom m.m.

Anmälan

I en anmälan till JO framförde AA klagomål mot Ekobrottsmyndigheten, Östra avdelningen, och Kriminalvårdsmyndigheten Stockholm Kronoberg. AA anförde bl.a. följande. Den 3 december 2001 beredde sig Ekobrottsmyndigheten tillträde till det förvaringsutrymme på Kronobergshäktet i vilket hans personliga ägodelar fanns inlåsta. Ur förvaringsutrymmet togs de nycklar som han hade haft på sig när han greps. Nycklarna användes sedan av Ekobrottsmyndigheten för att ta sig in i en lägenhet och där verkställa en husrannsakan. – Ekobrottsmyndigheten har således företagit en husrannsakan i hans förvaringsutrymme utan att det förelåg ett beslut om detta och myndigheten har inte heller i efterhand underrättat honom om händelsen. Vidare har personal vid Kronobergshäktet lämnat ut nycklarna utan hans skriftliga medgivande eller efter ett beslut av myndighet som enligt Kriminalvårdsstyrelsens häktesföreskrifter är en förutsättning för att den intagnes tillhörigheter skall få lämnas till annan.

Utredning

Vissa handlingar fordrades in från Ekobrottsmyndigheten i ärendet C 44-427-00 och från Polismyndigheten i Stockholms län i ärendet Ai-793-176-03. En avviseringsrapport m.m. fordrades in från häktet. Av handlingarna framgick bl.a. att kriminalinspektören BB vid Ekobrottsmyndigheten den 3 december 2001 hade kvitterat ut nycklar från AA:s förvaringsbox på häktet och att en husrannsakan i en lägenhet verkställdes samma dag varvid vissa beslag hade gjorts samt att nycklarna hade återlämnats den 21 december 2001.

Ärendet remitterades till Ekobrottsmyndigheten och till Kriminalvårdsmyndigheten Stockholm Kronoberg för upplysningar och yttrande över vad som hade framförts i anmälan till JO.

Kriminalvårdsmyndigheten anförde följande.

AA var intagen på häktet under tiden 2001-11-15--2002-01-31. Som framgår av den avviseringsrapport som upprättades på häktet har 3 stycken nycklar omhänder-

tagits. Dessa kvitterades sedan ut av en polisman den 3/12 2001 och återlämnades den 21/12.

Den vårdare som ombesörjde utlämnandet säger sig inte komma ihåg detta enskilda fall men generellt är det så att personalen aldrig ifrågasatt polisens rätt att bereda sig tillträde till de intagnas förvaringsutrymmen. Han har följaktligen inte avkrävt polismannen ett beslut om husrannsakan.

Enligt vaktchefen CC på häktets inskrivningsavdelning avlämnas de flesta frihetsberövade av de polismän som ombesörjt gripandet. Efter avvisitering placeras de tillhörigheter en intagen av olika anledningar inte får ha i bostadsrummet i en box eller ett förrådsutrymme beroende på vilken kategori han/hon tillhör.

När utredningsmannen sedan kommer till häktet för att förhöra den intagne är det mycket vanligt att denne också vill titta på den intagnes tillhörigheter som ett led i utredningen. Detta har personalen sett som naturligt och har aldrig ens kommit på tanken att förhindra.

Ungefär 8000 frihetsberövade passerar häktets inskrivningsavdelning varje år.

När det gäller häktade har personalen också varit polisen behjälplig med åtkomst till förvaringsutrymmena. Det har dock inte varit lika vanligt att sådana önskemål framställs som beträffande gripna och anhållna.

Kriminalvårdsstyrelsen har i ett tidigare JO ärende (Dnr 1742-1997) redogjort för sin syn på rättsläget i ett liknande fall som detta. Bland annat framgår att det förvaringsutrymme där intagnas tillhörigheter förvaras är att betrakta som ett sådant slutet förvaringsställe som avses i 28 kap. 1 § RB. Åtgärden att bereda sig tillträde till den frihetsberövades förvaringsutrymme är ett led i en pågående förundersökning och kan inte anses lagenlig utan beslut om husrannsakan. Inte heller kan en frihetsberövads samtycke ersätta kravet på ett formellt beslut om husrannsakan.

Det kan alltså konstateras att häktet i det aktuella ärendet förfarit felaktigt och att häktets rutiner i övrigt varit felaktiga. Fortsättningsvis måste personalen alltid avkräva polisman ett beslut om husrannsakan när denne begär tillträde till en frihetsberövads förvaringsutrymme och nya instruktioner kommer att utfärdas. Detta torde inte medföra några problem för häktespersonalen men kan komma att innebära stora svårigheter för polisen, särskilt i början av en förundersökning.

Uppgifter har inhämtats från andra kriminalvårdsmyndigheter om hur man hanterar utkvittering av intagnas tillhörigheter. Som exempel kan nämnas att på de övriga tre största häktena kräver man på det ena inte beslut om husrannsakan, på det andra gör man det och på det tredje kräver man att polisen upprättar ett beslagsprotokoll när tillhörigheter omhändertas.

Ekobrottsmyndigheten anförde bl.a. följande.

Aktuellt ärende

Vid EBM pågår en förundersökning mot DD. Beslut fattades den 3 december 2001 att anhålla DD. I samband med förhör framkom att AA hjälpt DD med visst bokföringsarbete. På grundval av bl.a. dessa uppgifter fattades beslut den 3 december 2001 om husrannsakan hos en annan person i en lägenhet i Stockholm. Lägenhetsinnehavare var EE, men även AA hade nycklar till lägenheten. Vid denna tidpunkt satt AA häktad på Kronobergshäktet i Stockholm misstänkt för annat brott. Han var vid denna tidpunkt inte misstänkt i det ärende i vilket husrannsakan företogs. Misstanke mot honom i nu aktuellt ärende registrerades vid EBM först den 14 mars 2002. Förundersökningen mot honom lades ner den 26 juli 2002 jml. 20 kap 7 § 3 p. rättegångsbalken (RB) jämfört med 23 kap 4 a § RB.

Av det från JO nu remitterade ärendet framgår att det i samband med att AA häktades upprättades en avvisiteringsrapport på Kronobergshäktet där det framgår att bl.a. hans nycklar tagits omhand. Vidare framgår att en polisman tjänstgörande vid EBM kvitterat ut nycklarna från häktet dagen för husrannsakan 3 december 2001 samt att nycklarna återställdes den 21 december 2001.

Rättslig reglering

Kriminalvårdsverkets författningssamling (KVVS) 1997:15

Den aktuella författningen innehåller föreskrifter för häktet. Beträffande pengar och andra personliga tillhörigheter stadgas att tillhörigheter den intagne har med sig skall tas emot, förtecknas och beskrivas. Förteckningen skall godkännas av den intagne (7§). Vidare framgår att den intagnes tillhörigheter inte får lämnas till annan utan hans skriftliga medgivande eller myndighets beslut (10§).

Husrannsakan och beslag

Enligt 28 kap 1 § RB kan husrannsakan företas för eftersökande av föremål som är underkastat beslag, eller eljest till utrönande av omständigheter som kan äga betydelse för utredning om brottet.

28 kap 6 § RB stadgar att olägenhet och skada utöver vad som är oundgängligen nödvändigt inte får orsakas vid husrannsakan. Rum eller förvaringsställe må om det erfordras öppnas med våld.

Enligt 27 kap 1 § RB må egendom tagas i beslag som skäligen kan antagas äga betydelse för utredning om brott eller vara genom brott någon avhänt eller på grund av brott förverkat.

Slutsatser

Åklagaren har beslutat om husrannsakan i en lägenhet i Stockholm. För att verkställa beslutet hämtades nycklar ur AA:s förvaringsbox på häktet. Den polisman som på häktet tog emot nycklarna har inte själv fattat något beslut eller företett något beslut om husrannsakan utan gjort en förfrågan om han kunde kvittera ut nycklarna.

Utifrån ovan redovisad lagstiftning och med beaktande av JO-uttalandet 1999/2000 dnr 1742-1997 får det anses klart att den enda möjligheten att som led i en förundersökning ta något ur en intagens förvaringsbox på häktet är genom ett beslut om husrannsakan. Regleringen i kriminalvårdsverkets föreskrifter att egendom får lämnas ut med den intagnes medgivande torde inte gälla i en situation som denna.

Personalen på häktet borde ha efterfrågat om det fanns ett beslut om husrannsakan och i brist på detta nekat polismannen åtkomst till förvaringsutrymmet. Även om detta innebär en olägenhet för personalen på ett häkte av Kronobergs storlek är det enligt EBM:s bedömning det enda sättet att hantera detta.

En ytterligare fråga som gör sig gällande i detta ärende är om det i en situation som denna överhuvudtaget är möjligt att efter en husrannsakan ta nycklar i beslag för att verkställa husrannsakan hos annan. De situationer som redovisas i 27 kap 1 § RB rymmer inte ett beslag av denna typ. Den verkställande myndigheten torde därför i denna situation ha varit hänvisad till att tillgripa låssmed om det inte fanns någon i lägenheten som kunde öppna för dem.

I detta ärende är det endast åklagaren som står under EBM:s tillsyn. Av vad som framkommit i ärendet har denne inte fattat något beslut om husrannsakan eller gett direktiv om att nycklarna skall hämtas ut. Det som inträffat kan därför inte enligt EBM:s uppfattning läggas denne till last.

Ärendet remitterades till Polismyndigheten i Stockholms län för upplysningar och yttrande över vad som framförts i anmälan till JO beträffande polismanns agerande i samband med att nycklar hämtats från en häktad persons förvaringsbox på Kronobergshäktet.

Polismyndigheten kom in med ett yttrande och anförde följande.

Vid telefonsamtal med avdelningsdirektör FF den 16 september 2003 ställde polismyndigheten sig frågande till huruvida myndigheten var rätt mottagare av den aktuella remissen eftersom den polisman vars agerande är i fråga tjänstgör vid Ekobrottsmyndigheten (EBM).

Vid telefonsamtal den 17 september samma år uppmanade FF polismyndigheten att inkomma med ett skriftligt yttrande i vilket myndigheten uppmanades redogöra för sin bedömning av huruvida Polismyndigheten i Stockholms län är berörd av den nu aktuella remissen.

Myndighetens bedömning

Anmodad att redovisa sin bedömning av huruvida myndigheten är rätt mottagare av remisshandlingarna i det aktuella ärendet vill polismyndigheten anföra följande.

Ärendet rör en polismanns agerande i samband med att nycklar kvitterades ut och hämtades från en förvaringsbox tillhörande en häktad person på Kronobergshäktet. Polis mannen tjänstgjorde på Ekobrottsmyndigheten.

Enligt Rikspolisstyrelsens beslut av den 24 juli 1998 (dnr KEB-726-2758/98) är polis mannen placerad vid Rikspolisstyrelsens ekobrottskansli och tjänstgör på Ekobrottsmyndigheten fr.o.m. den 1 september 1998 och tills vidare – – – .

Av 8 § förordning (1989:773) med instruktion för Rikspolisstyrelsen framgår att RPS får tillkalla anställda från polismyndigheterna för verksamhet som bedrivs vid styrelsen eller Ekobrottsmyndigheten. RPS får, om det är befogat med hänsyn till arbetsuppgiften, besluta att för verksamhet som bedrivs vid styrelsen och vid EBM, för bestämd tid eller tills vidare, dock längst till en viss tidpunkt, anställa polismän som har en anställning tills vidare vid en polismyndighet.

Av 14 § förordning (1997:898) med instruktion för Ekobrottsmyndigheten framgår att det vid myndigheten arbetar poliser. Ekobrottsmyndigheten och Rikspolisstyrelsen bestämmer i samråd de närmare formerna för samverkan mellan Ekobrottsmyndigheten och polisväsendet.

Det är således polismyndighetens uppfattning att den aktuella polis mannen, trots att han har sin grundanställning hos myndigheten, står under Rikspolisstyrelsens arbetsledning under sin tjänstgöring vid Ekobrottsmyndigheten. Polismyndigheten i Stockholms län saknar därför möjlighet att leda och fördela arbetet gentemot den berörde polis mannen. Polismyndigheten torde därför inte heller vara rätt mottagare av den aktuella remissen.

Ärendet remitterades till Rikspolisstyrelsen för upplysningar och yttrande enligt följande.

A. Rikspolisstyrelsen anmodades att yttra sig över frågan vilken myndighet som, enligt styrelsens uppfattning, har det arbetsrättsliga ansvaret för de polismän som har sin grundanställning vid Polismyndigheten i Stockholms län men som tjänstgör vid Ekobrottsmyndigheten.

B. Om Rikspolisstyrelsen ansåg att den själv har det arbetsrättsliga ansvaret för dessa polismän anmodades styrelsen att lämna upplysningar över vad som framförts i AA:s anmälan till JO beträffande polis mans agerande i samband med att nycklar hämtats från en häktad persons förvaringsbox på Kronobergshäktet.

Rikspolisstyrelsen anförde bl.a. följande.

Bakgrund

En polis man har hämtat och kvitterat ut nycklar som tillhörde en häktad person, AA, som vid tidpunkten befann sig på Kronobergshäktet. Nycklarna förvarades i ett låst förvaringsutrymme. Polis mannen, som har sin grundanställning vid Polismyndigheten i Stockholms län, tjänstgjorde vid tidpunkten för den aktuella händelsen vid Ekobrottsmyndigheten (EBM).

Inledningsvis tar RPS upp frågan vilken myndighet som enligt styrelsens uppfattning har det arbetsrättsliga ansvaret för de polismän som har sin grundanställning

vid Polismyndigheten i Stockholms län men som tjänstgör vid Ekobrottsmyndigheten.

Fråga A

Enligt RPS:s beslut den 24 juli 1998 är polismannen placerad vid styrelsens ekobrottskansli och tjänstgör vid EBM sedan den 1 september 1998 och tills vidare.

Enligt 8 § förordningen (1989:773) med instruktion för Rikspolisstyrelsen får RPS tillkalla anställda från polismyndigheterna för verksamhet som bedrivs vid styrelsen eller EBM. RPS får vidare, under de i paragrafen närmare angivna förutsättningarna, besluta att för verksamhet som bedrivs vid styrelsen och vid EBM anställa polismän som har en anställning tills vidare vid en polismyndighet.

Enligt RPS:s uppfattning står polismannen under RPS:s arbetsledning under sin tjänstgöring vid EBM, även om han har sin grundanställning vid Polismyndigheten i Stockholms län. Det är sålunda RPS genom Rikskriminalpolisen som har ansvaret för att leda och fördela arbetet när det gäller den berörde polismannen och som även i andra avseenden har det arbetsrättsliga ansvaret för honom.

Fråga B

Enligt 28 kap. 1 § rättegångsbalken kan husrannsakan företas för eftersökande av föremål som är underkastade beslag eller i övrigt till utrönande av omständigheter som kan ha betydelse för utredning om brottet. Huvudregeln är att förordnande om husrannsakan meddelas av undersökningsledare, åklagare eller rätten (4 §). Av 28 kap. 7 § andra stycket rättegångsbalken framgår vidare att, i sådana fall då inte någon person varit närvarande vid husrannsakan, den person hos vilken husrannsakan genomförts skall underrättas om denna så snart det kan ske utan men för utredningen.

En åklagare har den 3 december 2001 beslutat om husrannsakan i en lägenhet i Stockholm. Lägenhetsinnehavare var en person EE, men även AA hade nycklar till lägenheten. AA var vid tidpunkten för beslutet om husrannsakan häktad misstänkt för annat brott än det för vilket den aktuella husrannsakan företogs, och han befann sig på Kronobergshäktet i Stockholm.

Av de från JO remitterade handlingarna framgår att det i samband med att AA häktades upprättades en avviseringsrapport på Kronobergshäktet, av vilken det framgår att bl.a. hans nycklar tagits om hand. Nycklarna förvarades, enligt vad RPS inhämtat, i en sluten förvaringslokal till vilken endast häktets personal hade tillgång. I lokalen förvarades även andra intagnas tillhörigheter. – AA hade, till skillnad från vad som var fallet i JO:s ärende 1742-1997, inte någon egen nyckel till förvaringsutrymmet. Av handlingarna framgår vidare att polismannen BB den 3 december 2001 kvitterade ut och hämtade AA:s nycklar från häktet där dessa förvarades. I realiteten torde det innebära att nycklarna togs i beslag. Åtgärden dokumenterades dock inte i förundersökningsprotokollet. Polismannen BB verkställde samma dag husrannsakan i personen EE lägenhet, och han använde då AA:s nycklar för att bereda sig tillträde till lägenheten. Nycklarna återlämnades därefter till häktet den 21 december 2001.

Ett förvaringsutrymme där en intagens tillhörigheter förvaras är att betrakta som ett sådant slutet förvaringsställe som avses i 28 kap. 1 § rättegångsbalken, och en åtgärd som innebär att man bereder sig tillträde till ett sådant utrymme förutsätter därför som regel att det har fattats ett beslut om husrannsakan i utrymmet. Undantag härifrån har ansetts gälla beträffande de kontrollåtgärder av förvaringslokaler och den egendom som finns i dessa som vidtas inom ramen för kriminalvårdens verksamhet i syfte bl.a. att vidmakthålla frihetsberövandet. Den enda möjligheten att som ett led i en förundersökning ta något ur ett sådant förvaringsställe är emellertid genom ett beslut om husrannsakan och beslag (se JO 1999/2000 s. 148).

Av vad som framkommit i ärendet har inte något beslut fattats om husrannsakan i förvaringsutrymmet, och polismannen BB:s åtgärd att kvittera och hämta ut AA:s nycklar på häktet har således inte haft något stöd i lag. Att personal vid häktet medverkat till att han fick tillgång till nycklarna och att personalen härigenom

eventuellt gjort sig skyldiga till en oriktig hantering av frågan föranleder enligt RPS:s uppfattning ingen annan bedömning av polismannen J:s agerande i detta hänseende.

Om åtgärden varit att betrakta som en husrannsakan, uppkommer fråga om underrättelseskyldighet enligt 28 kap. 7 § andra stycket rättegångsbalken och till vem en sådan underrättelse bort ske. Enligt nämnda bestämmelse skall underrättelse ske till den hos vilken husrannsakan företagits. Enligt uppgift från Kronobergshäktet förvarades nycklarna i ett förvaringsutrymme till vilket endast häktespersonalen hade tillträde. AA hade däremot inte någon fysisk dispositionsrätt över själva förvaringsutrymmet. Eventuellt skulle man därför kunna ifrågasätta om inte husrannsakan skett hos häktet och inte hos den häktade (jfr JO dnr 2073-1982 m.fl.). Om så anses vara fallet, är det häktet som skall underrättas om åtgärden enligt bestämmelsen i 28 kap. 7 § andra stycket rättegångsbalken. I det aktuella fallet var emellertid personal från häktet närvarande, varför någon underrättelseskyldighet inte förelegat om husrannsakan skulle anses ha skett hos häktet.

Mot ett sådant synsätt skulle kunna anföras att häktespersonalen inte fritt disponerar över den häktades tillhörigheter som förvaras i häktets lokaler och att sådana tillhörigheter enligt 10 § kriminalvårdens häktesföreskrifter (KVVFS 1997:15) inte får lämnas ut till annan utan den intagnes medgivande eller myndighets beslut. Man skulle därför kunna hävda att den häktade i vart fall indirekt disponerar över förvaringsutrymmet och att husrannsakan därför skall anses ha skett hos denne. I vart fall skulle dock AA rätteligen ha underrättats om att nycklarna hade tagits i beslag (27 kap. 11 § rättegångsbalken).

AA yttrade sig över remissvaren.

Bedömning

Inledning

Utredningen ger vid handen att AA intogs på Kronobergshäktet i mitten av november 2001 och att tre nycklar omhändertogs vid avvisiteringen. Nycklarna kom att förvaras i ett låst utrymme på häktet. Den 3 december 2001 kvitterade kriminalinspektören BB vid Ekobrottsmyndigheten ut nycklarna utan AA:s kännedom. BB använde sedan nycklarna för att bereda sig tillträde till en lägenhet och där verkställa en husrannsakan. Nycklarna återlämnades senare till häktet.

Frågan i ärendet gäller om det fanns rättsliga förutsättningar för BB att hämta och för häktespersonalen att lämna ut nycklarna. Dessutom har utretts vem som har det arbetsrättsliga ansvaret för polismän som tjänstgör vid Ekobrottsmyndigheten.

Det arbetsrättsliga ansvaret

BB har sin grundanställning vid Polismyndigheten i Stockholms län men tjänstgör vid Ekobrottsmyndigheten. Som framgår av handlingarna placerades han där efter ett beslut av Rikspolisstyrelsen i juli 1998. I sina remissvar har polismyndigheten och Ekobrottsmyndigheten gett uttryck för uppfattningen att de inte har det arbetsrättsliga ansvaret för BB.

I 8 § första stycket förordningen (1989:773) med instruktion för Rikspolisstyrelsen föreskrivs att Rikspolisstyrelsen får tillkalla anställda från polismyndigheterna för verksamhet som bedrivs vid styrelsen eller Ekobrottsmyndigheten. I andra stycket stadgas att Rikspolisstyrelsen, om det är befogat med hänsyn till arbetsuppgiften, får besluta att för verksamhet som bedrivs vid styrelsen och vid Ekobrotts-

myndigheten, för bestämd tid eller tills vidare, dock längst till en viss tidpunkt, anställa polismän som har en anställning tills vidare vid en polismyndighet.

Mot bakgrund av innehållet i nämnda bestämmelse har Rikspolisstyrelsen anfört att enligt styrelsens uppfattning står en polisman under dess arbetsledning under sin tjänstgöring vid Ekobrottsmyndigheten, även om han har sin grundanställning vid Polismyndigheten i Stockholms län. Enligt Rikspolisstyrelsen är det således styrelsen genom Rikskriminalpolisen som har ansvaret för att leda och fördela arbetet när det gäller den berörde polismannen och som även i andra avseenden har det arbetsrättsliga ansvaret för honom. Jag har inte någon annan uppfattning i frågan.

Förfarandet att "kvittera ut" nycklarna på häktet

Varje medborgare är gentemot det allmänna skyddad mot bl.a. husrannsakan och liknande intrång (2 kap. 6 § regeringsformen). Detta skydd är inte absolut utan kan begränsas genom bestämmelse i lag. Reglerna om husrannsakan i 28 kap. rättegångsbalken (RB) utgör en sådan inskränkning i det grundlagsreglerade skyddet.

Om det förekommer anledning att ett brott har förövats som kan följas av fängelse, får i hus, rum eller slutet förvaringsställe husrannsakan företas för eftersökande av föremål som är underkastade beslag eller i övrigt till utrönande av omständigheter som kan ha betydelse för utredningen om brottet (s.k. reell husrannsakan, 28 kap. 1 § första stycket RB). Ett förvaringsutrymme på ett häkte där den häktade förvarar sina tillhörigheter är att betrakta som ett slutet förvaringsställe (se JO 1999/00 s. 148).

Reglerna i 28 kap. RB ger således domstol, åklagare, undersökningsledare samt undantagsvis polisman rätt att som ett led i en pågående förundersökning förordna om husrannsakan i en intagens förvaringsutrymme på häktet. Någon rätt för häktespersonalen att förordna om en liknande åtgärd finns inte. Kriminalvården anses emellertid ha befogenhet att undersöka sina förvaringslokaler och den egendom som finns i dessa i syfte bl.a. att vidmakthålla frihetsberövandet (se JO 1997/98 s. 190 och JO 1999/00 s. 148).

Vidare finns i Kriminalvårdsverkets häktesföreskrifter (KVVFS 1997:15) bestämmelser om bl.a. de intagnas pengar och andra personliga tillhörigheter. Enligt 7 § skall pengar och andra tillhörigheter, som den intagne har med sig till häktet eller som tas emot för hans räkning, förtecknas och beskrivas på mottagningkort. I samma paragraf föreskrivs också att förtecknad egendom skall förvaras under säkra förhållanden. Enligt 10 § får den intagnes tillhörigheter inte lämnas ut till annan utan hans skriftliga medgivande eller myndighets beslut.

Som framgår av utredningen lämnade häktespersonalen utan AA:s medgivande dennes nycklar till polisen. Eftersom det inte heller fanns något beslut om husrannsakan i AA:s förvaringsutrymme skulle häktespersonalen följaktligen inte ha tillmötesgått BB:s begäran. Jag delar således kriminalvårdsmyndighetens bedömning att häktet förfarit felaktigt. Häktet förtjänar därför kritik för det inträffade.

Vidare har det i ärendet gjorts gällande att BB:s handlande att kvittera och hämta ut nycklarna saknade stöd i lag eftersom det inte fanns något beslut om husrannsakan. Frågan är emellertid, vilket också Ekobrottsmyndigheten har påtalat, om det i ett

fall som det nu aktuella över huvud taget finns rättsliga förutsättningar för att besluta om husrannsakan och beslag.

En reell husrannsakan får företas för två olika ändamål, nämligen för att söka efter föremål som skall tas i beslag eller för att utröna omständigheter som har betydelse för brottet. Som ett exempel på det senare ändamålet kan nämnas att man vill undersöka en brottsplats. Såvitt kommit fram i ärendet var BB:s enda syfte med att kvittera ut nycklarna att dessa skulle användas för att kunna öppna en lägenhet i vilken en av åklagare beslutad husrannsakan skulle verkställas; denna husrannsakan var beslutad i en pågående förundersökning om grovt bokföringsbrott m.m. Det står således klart att en husrannsakan i AA:s förvaringsutrymme inte hade till ändamål att utröna omständigheter som hade betydelse för brotten.

Vad sedan gäller frågan om det var möjligt att ta nycklarna i beslag kan följande sägas. Enligt 27 kap. 1 § RB får beslag beslutas för tre olika ändamål. I bestämmelsen föreskrivs nämligen att ett föremål får tas i beslag, om det skäligen kan antas ha betydelse för en brottsutredning (bevisbeslag) eller ha avhånts någon genom brott (återställandebeslag) eller vara förverkat på grund av brott (förverkandebeslag). Följaktligen måste, för att det skall vara möjligt att besluta om husrannsakan för att söka efter föremål som skall tas i beslag, åtgärden syfta till att uppfylla något av dessa ändamål. Så kan knappast anses ha varit fallet såvitt gäller AA:s nycklar. Det saknades därför enligt min bedömning lagliga möjligheter för polisen att med stöd av reglerna om husrannsakan och beslag komma i besittning av nycklarna. Som Ekobrottsmyndigheten anfört borde polisen kontaktat låssmed om det inte fanns någon som kunde öppna för dem. Jag vill dock tillägga att jag inte kan se något principiellt hinder mot att polisen hade frågat AA om de fick använda nycklarna för att verkställa husrannsakan samtidigt som jag kan förstå att ett sådant handlande av t.ex. utredningsskäl kan ha varit uteslutet.

Det ovan anförda leder till slutsatsen att också BB förtjänar kritik för sitt handlande.

Avslutningsvis kan det nämnas att kriminalvårdsmyndigheten har upplyst att man på de tre största häktena i landet synes ha olika rutiner för att hantera frågor om utkvittering av de intagnas tillhörigheter. Jag översänder därför en kopia av detta beslut för kännedom till Kriminalvårdsstyrelsen. Det kan dock noteras att kriminalvårdsmyndigheten i sitt remissvar har anfört att man kommer att utfärda nya instruktioner.

Vad som kommit fram i övrigt föranleder inte någon åtgärd eller något uttalande från min sida.

Beträffande anmälan mot kriminalvårdsmyndigheten har samråd skett med justitieombudsmannen Anna-Karin Lundin under vars tillsyn kriminalvården hör.

Ärendet avslutas.